

Istarska tradicijska glazba u predškolskoj ustanovi

Pršurić, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:258541>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-26**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEJA PRŠURIĆ

ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA U PREDŠKOLSKOJ
USTANOVI
Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEJA PRŠURIĆ

ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA U PREDŠKOLSKOJ
USTANOVI
Završni rad

JMBAG: 0303077988 , redoviti student

Studijski smjer: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Metodika glazbene kulture

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: Muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ivana Paula Gortan-Calin

Pula, 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Mateja Pršurić, kandidatkinja za stručnu prvostupnicu predškolskog odgoja (bacc. praesc. educ.) ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Mateja Pršurić

U Puli, 09. srpnja 2020. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Mateja Pršurić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Istarska tradicijska glazba u predškolskoj ustanovi“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 27. lipnja 2020. (datum)

Potpis

Mateja Pršurić

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA	3
2.1. OBILJEŽJA TRADICIJSKE GLAZBE U ISTRI.....	3
2.2. VRSTE PJEVANJA	4
2.3. INSTRUMENTI.....	6
3. ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI	12
3.1. REAKCIJE DJECE NA GLAZBU	12
3.2. DJELOVANJE GLAZBE NA DJEČJE KRETANJE I RAVNOTEŽU	13
3.3. GLAZBA KAO STIMULANS SLUŠANJA I GOVORA	14
3.4. UVJETI ZA GLAZBENI ODGOJ U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA I ULOGA ODGOJITELJA	16
4. AKTIVNOSTI U VRTIĆU.....	20
4.1. ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA U PREŠKOLSKIM USTANOVAMA – PRIMJERI IZ PRAKSE	20
4.2. PROJEKT LOVREČKA LIMENA GLAZBA	24
5. ZAKLJUČAK	29
6. LITERATURA.....	31
POPIS SLIKA	33
SAŽETAK	34
SUMMARY	35

1. UVOD

Pri istraživanju nekog naroda ili društva najčešće se govori o njihovom identitetu. Riječ je o kompleksnom pojmu koji objedinjuje čitav niz obilježja i specifičnosti promatranog naroda te prostora na kojem oni žive. Primjerice, možemo tako govoriti o identitetu Istre i istarskog naroda.

U okviru identiteta, u ovome slučaju istarskog, između ostaloga, govori se i o glazbenom izričaju koji je ovaj narod tijekom povijesti stvarao i njegovao. To je glazbeni identitet u koji su ugrađene specifične spoznaje i vještine. Taj identitet predstavlja sredstvo komunikacije, način zabave, mogućnost povezivanja članova nekog društva, kao i jedno od obilježja ovog naroda.

Glazbeni identitet ističe bitna obilježja prostora i naroda te služi identifikaciji kulturnih, psiholoških i socioloških aspekata života nekog naroda. To je jedan od argumenta za njegovo usvajanje i promicanje od najranije životne dobi, točnije u predškolskim ustanovama.

Glazba u predškolskim ustanovama ima mnoge funkcije i doprinosi emocionalnom i intelektualnom razvoju djece. Učenje o glazbi jača kreativnost djece, samopouzdanje i emotivne izričaje, a isto tako služi otkrivanju talenata i njihovu daljnjem razvoju.

Ovaj rad ima za cilj istražiti obilježja istarske tradicijske glazbe, kao i njezin značaj u predškolskim ustanovama. Svrha je pri tome obraditi konkretne primjere aktivnosti vezanih uz folklornu glazbu u vrtićkim ustanovama te prepoznavanje koristi koje ove aktivnosti generiraju.

Istraživanju su poslužile metoda analize i sinteze, induktivno-deduktivna metoda, metoda komparacije, metoda apstrakcije i dokazivanja. Također, korištene su metoda studije slučaja i deskriptivna metoda.

Rad se sastoji od tri poglavlja, uvoda i zaključka. Prvo poglavlje istražuje obilježja, specifičnosti i elemente istarske tradicijske glazbe. Sljedeće poglavlje posvećeno je aktivnostima vezanim uz ovu glazbu, a koje se provode u predškolskim ustanovama. Pretposljednje poglavlje je studija slučaja i prikazuje konkretne primjere ovih aktivnosti te pozitivne učinke koji iz toga proizlaze.

2. ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA

Glazba, koja oblikuje neki identitet, može se imenovati s više nazivlja. Primjerice, moguće je govoriti o folklornoj, narodnoj ili pučkoj te zavičajnoj glazbi. Često se koristi i naziv tradicijska glazba. Neovisno o nazivu koji se koristi, ova vrsta glazbe ističe povijesne, socijalne i kulturne značajke nekog identiteta. Tradicijska glazba jedna je od najstarijih vrsta glazbe, a danas najpopularnija u ustanovama predškolskog i školskog obrazovanja.

2.1. OBILJEŽJA TRADICIJSKE GLAZBE U ISTRI

Kao što to i inače biva, na oblikovanje i razvoj tradicijske glazbe u Istri primarno su i najintenzivnije utjecala burna povijesna događanja na ovome prostoru. Pri tome su na očuvanje kulturnog identiteta, a time i onog glazbenog, značajno utjecali suživot i tolerancija naroda koji su na ovome prostoru živjeli tijekom proteklih razdoblja. Od povijesti do danas, Hrvati su u Istri najmnogoljudniji, a nakon njih treba spomenuti mnoge narode, poput Talijana, Bošnjaka, Srba i mnogih drugih. U tom smislu svakako treba istaknuti Talijane koji su stoljećima obitavali na priobalnim dijelovima Istre i time dijelom utjecali na stvaranje i razvoj istarskog identiteta (Močinić, Crnčić Brajković, 2018: 142).

Naseljavanje Hrvata na istarski poluotok započinje oko 7. stoljeća. Tijekom više stoljeća Istra je bila dio Franačke države, a vlast je pripadala njemačkim feudalnim obiteljima sve do 12. stoljeća. Nakon toga obalni gradovi se postupno počinju predavati Veneciji pa je i tijekom 16. i 17. stoljeća gotovo čitavi prostor Istre bio pod vlašću Mletačke Republike. Tek je manji dio, onaj centralni, bio pod vlašću Habsburgovaca (Bertoša, 1978: 106).

Ova povijesna zbivanja i raspodjela vlasti na istarskom poluotoku utjecali su na društvena previranja i današnje preklapanje hrvatskih i talijanskih glazbenih identiteta. O tome primjerice svjedoče izrazito hrvatska obilježja glazbenog identiteta u kontinentalnom djelu Istre. Na ovome prostoru pjeva se „na tanko i debelo“ te se

svira „u dva“ ili „na dva“ (Močinić, Crnčić Brajković, 2018: 142). Detaljnije o pjevanju i sviranju u tradicijskoj istarskoj glazbi slijedi u nastavku poglavlja.

2.2. VRSTE PJEVANJA

Istarski narodni ili tradicijski napjevi zasnovani su na jednoj od glavnih značajki istarskog folklor a i glazbenog identiteta, a to je istarska ljestvica. Ovaj tonski niz specifičan je za Istru, ali i dio Hrvatskog primorja te sjeverno-jadranskih otoka. Time čini i značajni segment čitave hrvatske tradicijske glazbe.

Takozvana ljestvica obilježava pjevanje i sviranje „na tanko i debelo“, što je i prethodno istaknuto. Tonska struktura istarske ljestvice specifična je zbog arhaičnog netemperiranog izraza pa ju je vrlo teško zapisati unutar temperiranog sustava, koji se koristi u široj populaciji. Upravo se zbog toga istarska tradicijska glazba značajno razlikuje od one na ostatku hrvatskog teritorija (Prašelj, 2004).

Vrlo značajna osoba u istarskoj tradicijskoj glazbi je Ivan Matetić Ronjgov, koji je opsežno istraživao i proučavao istarski glazbeni folklor. Kao rezultat toga, on je definirao četiri tipa ili varijante istarsko-primorskog tonskog niza. Među njima, kao četvrta varijanta, imenovana je istarska ljestvica. Najnovija istraživanja upućuju da je temelje, prije Matetića Ronjgova postavio Matko Brajša Rašan, prikupljanjem folklorne građe koju je i Matetić Ronjgov koristio. (Više u: Grakalić, Gortan Carlin, Bader, 2019.).

Tijekom povijesti, a nešto rjeđe danas, pjevanje istarskih tradicijskih napjeva bilo je vrlo često. Pjevalo se u svim prigodama, najčešće obiteljske naravi, u kući i pred ognjištem. Do danas je oformljeno nekoliko tradicijskih napjeva Istre, a to su (Vitez, Muraj, 2001: 419):

- Dvoglasno pjevanje ili „na tanko i debelo“;
- Tarankanje;
- Bugarenje;
- Diskantno dvoglasje;
- Glagoljaško pjevanje.

Pjevanje „na tanko i debelo“ naziva se i pjevanjem „u dva“. Najčešće ga izvode dva muška glasa ili jedan muški i jedan ženski. Najrjeđe se ovaj napjev izvodi u dva ženska glasa. Pjevanje se izvodi na način da jedan glas pjeva u nižem, a drugi u višem registru, odnosno u višem ili tankom te nižem ili debelom glasu.

Za istarski narodni identitet, kao i onaj glazbeni, ovaj napjev posebno je značajan, a 2009. godine „Dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja“ uvršteno je u UNESCO-vu listu svjetske nematerijalne baštine (Istrapedia, 2020). Time je istarska glazbena ljestvica proglašena zaštićenim nematerijalnim elementom svjetske baštine i prezentira glazbeni identitet Istre na međunarodnoj razini.

U kontekstu istarskog dvoglasja treba spomenuti i tarankanje. Ono se izvodi na način da se tijekom pjevanja nekog napjeva u tekst ubacuju neutralni slogovi s glasom „n“. Na taj način nastoji se oponašati zvuk roženice, kao jednog od popularnijih istarskih glazbala. U praksi to zvuči primjerice „ta-na-ne-na“, „ta-na-na“ i slično.

Sljedeća vrsta pjevanja je bugarenje, a ono je karakteristično za područje Ćićarije. Ono se također ubraja u dvoglasno pjevanje, koje se izvodi u dva glasa. Pjeva se na način da glavni napjev izvodi jedan pjevač iz skupine, a ostatak se kasnije nadovezuje u pravom trenutku pjevajući drugu dionicu.

Postoji posebna tehnika pjevanja, koja se naziva „ojkanjem“ na području gorskih krajeva, a sam napjev karakterizira se rustikalnim i gromkim. Ova vrsta napjeva nije široko poznata, posebice ne van Hrvatske, no vrlo je autohtona, odnosno izvorna (Prašelj, 2004).

Osim ovih napjeva, u Istri se pjeva i diskantno dvoglasje, koje je karakteristično za talijanske žitelje, kao i glagoljaško pjevanje, karakteristično za crkvene obrede pa se često naziva liturgijskim. Glagoljaško pjevanje je „hrvatsko pučko crkveno pjevanje zapadne (rimske) liturgije, koje se razvilo u hrvatskim primorskim krajevima od Istre do južne Dalmacije uključujući otoke. U užem smislu glagoljaško pjevanje obuhvaća pjevanje svećenika i klerika glagoljaša koji su bogoslužje obavljali na crkveno slavenskom jeziku, služeći se liturgijskim knjigama zapadnog obreda, pisanim glagoljicom“ (Prašelj, 2004: 165).

Moguće je zaključiti kako Istra ima nekoliko načina pjevanja pri čemu je svaki od njih specifičan i karakterističan za određeno uže područje. Vidljivo je kako su nastala pod utjecajem povijesnih zbivanja i utjecaja drugih naroda, a dijelom kao rezultat intenziteta njegovanja istarskog identiteta i obilježja.

2.3. INSTRUMENTI

Istarski folklor i glazbeni identitet osebujan je i po pitanju narodnih instrumenata. Klasificiraju se u četiri osnovne skupine, a to su (ITI Museum, 2020):

- Aerofoni glazbeni instrumenti – roženica, mih, mišnice, svirale, šurle i sopelica, te organić, klarinet i trieština;
- Kordofoni glazbeni instrumenti – cindra, bajs i violina;
- Idiofoni glazbeni instrumenti;
- Membranofoni glazbeni instrumenti.

Među navedenim instrumentima najpoznatiji i najrasprostranjeniji drveni puhački instrument su roženice, koje se još nazivaju i sopile, sopele, supiele, tororo (Slika 1.).

Slika 1. Roženice

Izvor: *Hrvatska tradicijska glazbala* (2020.) *Roženice.*
<https://www.gajde.com/instrumenti/rozenice/> (28.03.2020.).

Specifičnost ovog instrumenta je u tome što dolazi u dvije različite veličine pa postoje male i velike, a najčešće se sviraju zajedno. Izrađuju se od drveta kao što je trešnja, javor, šimšir, maslina, orah, oskoruša i klen.

Roženice se sastoje od nekoliko dijelova: pisak, špuleta, prebiralica i krilo ili lijak. Pisak je dvojezični, odnosno izrađuje se od dva tanka lista trstike. Ton se dobiva puhanjem, a ovaj se instrument u Istri koristi u raznim prigodama, kao što su svečanosti, plesovi, te razna zabavna događanja i manifestacije.

Sljedeći instrument je mih, a naziva se i mijeh, meh, mešnice (Slika 2.).

Slika 2. Istarski mih

Izvor: *Hrvatska tradicijska glazbala (2020.) Istarski mih.*
<https://www.gajde.com/instrumenti/istarski-mih/> (28.03.2020.).

Ovaj se instrument sastoji od dvostruke prebiraljke (mišnice) i mješine (mijeha). Izrađuje se od janjeće ili jareće kože. Svira se na način da se laktom pritišće mješina i time se zrak gura kroz mišnicu. Najčešće se mih koristi kao solistički instrument te kao pratnja plesu.

Svirale su puhaći instrument koji je poznat i pod nazivom dvojnice, vidalice i duplice (Slika 3.).

Slika 3. Dvojnice

Izvor: ITI Musem (2020.) *Instrumenti: Dvojnice*.

<http://www.iti-museum.com/hr/instrumenti/dvojnice> (18.06.2020)

Ovaj instrument nije specifičan za Istru, svira se i u ostalim dijelovima Hrvatske. Najčešće se izrađuje od šimšira, klena, trešnje ili javora. Lijeva svirala ima tri rupice s prednje strane, a desna svirala ima četiri rupice s prednje strane i jednu rupicu sa stražnje strane. Svaka svirala mora imati točan razmak rupica te one moraju biti postavljene paralelno. Ton koji se dobiva sviranjem ovog instrumenta je slabog intenziteta pa se koristi primarno kao solistički instrument.

Sopelica je najmanji istarski instrument. Dugačka je tek tridesetak centimetara i podsjeća na roženicu (Slika 4.).

Slika 4. Sopelice

Izvor: ITI Museum (2020.) *Istarski tradicionalni instrumenti: Sopelice*. <http://www.iti-museum.com/hr/instrumenti/sopelice> (28.03.2020.).

Sopelica ima drveni pisak i jedan je od rjeđih instrumenata jer se više ne izrađuje. Upravo zbog toga se rijetko i čuje danas.

Šurle se nazivaju i surle, tuture, tutule i male roženice (Slika 5.).

Slika 5. Šurle

Izvor: Hrvatska tradicijska glazbala (2020.) Šurle i piva.
<https://www.gajde.com/instrumenti/surle-i-piva/> (28.03.2020.).

Izrađene su od dviju samostalnih cijevi (sviraljki, kanela). Svaka od njih na vrhu ima jednostruki pisak od trstike, a nemaju isti broj rupica. Desna sviraljka ima jednu rupu sa stražnje strane (za palac) i četiri rupe s prednje strane, dok lijeva sviraljka ima tri rupice s prednje strane. Najčešće se koriste kao pratnja plesu.

Tamburica je jedno od kordofonih glazbala, koje se naziva i cindra (Slika 6.).

Slika 6. Tamburica

Izvor: ITI Museum (2020.) *Istarski tradicionalni instrumenti*. Dostupno na: <http://www.iti-museum.com/en/instruments/detail/89/ostali-instrumenti/> (04.05.2020.).

Tamburica je specifična za područje Ćićarije, a sastoji se od dviju čeličnih žica koje su protegnute preko korpusa do kobilice. Vijci na kraju hvataljke pridrđavaju i zatežu žice. Cindra se radi od javora, klena ili šestila. Svira se trzalicom, a koristi solistički kao pratnja plesu.

Dijatonska harmonika ili treština i bajs su instrumenti koje karakterizira vrlo oštar, odnosno jaki i temperirani zvuk pa su uglavnom pratnja plesu. U Istri je česta pojava ansambla naziva gunjci ili piščaci kojeg čine instrumenti bajs, violina i klarinet ili trieština. Trieština je mala dijatonska harmonika, čiji jedan gumb može proizvesti dva različita tona. Osim ove harmonike postoji i organić, usna harmonika, koja je često zamjenjivala dijatonsku harmoniku te se pridruživala ansamblu gunjcima ili piščacima (ITI Museum, 2020).

Potvrđuje se kako Istra ima veliki broj narodnih glazbala. Iako su neka od njih izgledom slična, svako od njih proizvodi specifičan zvuk. Osim za svirku, koriste se i kao pratnja plesu, među kojima su najpoznatiji balun, sette passi, ballo de cusin, mazurka, promjena, stara polka, istarska polka, prtilica i ostali (Folklorno društvo Pazin, 2020).

3. ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI

Kao i sve ostale glazbene aktivnosti u predškolskim ustanovama, učenje o istarskoj tradicijskoj glazbi generira niz pozitivnih učinaka. Ovim se poglavljem nastoji prepoznati pozitivne učinke koje glazba potiče kod djece predškolske dobi. Konkretnije, nastoji se potvrditi da učenje o istarskoj tradicijskoj glazbi pomaže emotivnom i intelektualnom razvoju te sazrijevanju djece predškolske dobi, kao i njihovoj socijalizaciji.

3.1. REAKCIJE DJECE NA GLAZBU

Još je od davnina poznato da sva djeca, pa čak i novorođenčad, reagiraju kada prvi put čuju neki ton ili zvuk. Ne samo po prvi puta, djeca gotovo uvijek reagiraju na glazbu, najčešće iznenađenošću, ali i radošću te divljenjem.

Danas znanstvenici često ističu kako je uho prvi organ koji se kod čovjeka razvija. Još je od polovice prošloga stoljeća poznato kako čak i fetus u majčinoj utrobi reagira na zvukove, primarno otkucaje majčinog srca. Osim toga, istraživanja ukazuju na činjenicu da se brojne fiziološke promjene kod novorođenčadi potiču i razvijaju pod intenzitetom zvuka. Neke od njih su žmirkanje, okretanje očiju i micanje raznih dijelova tijela (Majsec Vrbanić, 2008).

Danas se znanstvenici i djelatnici predškolskog odgoja slažu oko činjenice da glazba pozitivno utječe na djecu svih uzrasta, a ti se utjecaji reflektiraju na sve aspekte njihova razvoja. Upravo zbog toga, glazbom se u ovim ustanovama ne služi samo u svrhu zabave i igre, već se glazba planski koristi za kvalitetniji razvoj djece.

Promatranje djece i njihovih reakcija na glazbu i zvukove trebalo bi se provoditi već od najranije dobi. Ipak, smatra se kako su te reakcije nešto izraženije između 4. i 5. godine života. Rano promatranje djeteta ukazuje na dvije vrste reagiranja, a to su (Majsec Vrbanić, 2008: 27):

- Reakcije na izrazito jake zvukove;

- Reakcije na iznenadne zvukove.

Na glazbu djeca najranije dobi reagiraju refleksivno, dok je kod određene intelektualne zrelosti djece učinak glazbe umirujući. Kod djece predškolske dobi najveći utjecaj ima zvuk kao cjelina, a dominiraju govor i ritam. Djeca se često potiču ovim putem na kretanje, odnosno plesanje, što utječe na njihovo socijalno sazrijevanje (Miočić, 2012).

Kod starije djece predškolske dobi reakcije na glazbu su kompleksnije. Ona vrlo dobro pamte ritam i riječi, a čest primjer je i spontano pjevanje u raznim situacijama i okolnostima. Glazba sve više upotpunjuje svakodnevni život djece pa ona pjevaju za vrijeme igre, šetnje, jela i sličnih aktivnosti.

Daje se zaključiti kako djeca u najranijoj dobi na glazbu reagiraju isključivo emocionalno, dok se te reakcije kasnije, oko 4. godine života razvijaju i upotpunjuju. Glazba je korisna u emocionalnom i intelektualnom razvoju djece pa čak i one s poteškoćama u razvoju.

Ona između ostaloga utječe na djetetovu percepciju svijeta i okoline, zbližavanje ili socijalizaciju, kreativnost i koncentracije, kao i na razvoj glazbene kulture i otkrivanje talenata u najranijoj dobi. Upravo zbog toga, preporuka je uključiti aktivnosti vezane uz glazbu u predškolske ustanove od najranije dobi djece.

3.2. DJELOVANJE GLAZBE NA DJEČJE KRETANJE I RAVNOTEŽU

Iako se smatra kako novorođenčad i djeca u najranijoj dobi nisu ritmična i melodična, ta se tvrdnja opovrgava raznim znanstvenim teorijama i opsežnom literaturom ove tematike. Istraživanja svjedoče o tome kako su kod novorođenčadi već zabilježeni ritmični pokreti i melodična glasanja. Naime, novorođenčad i djecu svakodnevno okružuju razni zvukovi, tonovi i melodije, što kod njih budu znatiželju i želju za istraživanjem onoga što čuju te načina na koji ti zvukovi nastaju.

Treba imati na umu kako je sluh jedno od glavnih osjetila djece, ali i odraslih. Pomoću njega djeca stječu neka od prvih iskustava o okolini i svemu što ih okružuje.

Djeca imaju također sposobnost nesvjesnog „upijanja“, odnosno pamćenja zvukova i melodija, a često ih one, u nekim kasnijim razdobljima podsjećaju na određene događaje i iskustva. Upravo je to temelj za djetetov razvoj i sazrijevanje. Na ovaj način dolazi i do unutarnje motivacije kod djece te na jačanje koncentracije.

Glazba pokreće grubu motoriku djece, odnosno prirodne oblike kretanja, kao što su hodanje, micanje glavom ili rukama, skakanje i slično. Osim grube motorike, potiče se i fina motorika ili kontrolirano pomicanje i korištenje dijelova tijela. Vjeruje se da je to tako upravo zbog umirujućeg i motivirajućeg djelovanja glazbe.

Glazba, osim što djeluje na grubu i finu motoriku kod djece, izravno utječe i na (Majsec Vrbanić, 2008):

- Vidno-motornu komunikaciju - ciljno kretanje uz poticajnu glazbu s ciljem jačanja samosnalažljivosti djece u prostoru;
- Grafomotoriku – pisanje, crtanje, slikanje;
- Komunikaciju – glasovno poticanje, izgovaranje riječi i rečenica, provođenje dijaloga, glazbeno scenski izraz.

Uzmu li se u obzir dimenzije utjecaja glazbe na razvoj djece u kontekstu usvajanja osnovnih vještina i sposobnosti, potvrđuje se s jednostavnošću kako je glazba bitan činitelj općeg razvoja djece. Time glazba ne utječe samo na emocionalni, intelektualni i socijalni razvoj djece, već potiče i unaprjeđuje njihov fizički razvoj, kao i razvoj govora.

3.3. GLAZBA KAO STIMULANS SLUŠANJA I GOVORA

Govor je jedna od važnijih sposobnosti svakog čovjeka, a djeca ju usvajaju na temelju sadržaja i kvalitete razvojne okoline koje mu roditelji ili odgojitelji, kao govorni uzori prezentiraju. Aktivnost kroz koju dijete najprirodnije i najučinkovitije uči i intelektualno se razvija jest upravo igra. Kroz igru dijete usvaja obrasce ponašanja iz realnog konteksta, a naposljetku ih prakticira, varira i usavršava odvojeno od mogućih posljedica u realnom kontekstu (Duran, 2003: 13).

Osim kroz igru, dijete uči i kroz melodiju te ritam. U tom kontekstu glazba je sredstvo intelektualnog razvoja, o čemu je već bilo riječi.

Kao što je i istaknuto, slušanje također ima iznimnu ulogu u razvoju govora, kao i općem intelektualnom razvoju djece. Za ove se potrebe često koriste brojalice, koje kod djece razvijaju slušanje, a sadržajno su bliske i zanimljive djeci. Smatra se da one jačaju govorno stvaralaštvo kod djece predškolske dobi (Velički, 2009).

Glazba i savladavanje govora te slušanja uz pomoću glazbenih aktivnosti, uključuju ritam i ritmičko ponavljanje. Na taj se način osiguravaju emocionalno zbližavanje djeteta, što generira neke druge koristi ili pozitivne učinke. Sve ove aktivnosti prate pokreti, napetost tijela i položaj u prostoru koji usklađen prema vrsti zvukova i melodija, a što kasnije koristi dobroj afektivnosti i pravilnom korištenju varijacija govornih elemenata pri govoru.

Glazba uistinu jest bitan element i sredstvo komunikacije kod djece, a time je iznimno važna i za njihov opći razvoj. U predškolskoj dobi optimalan izbor glazbenih aktivnosti i sadržaja pokretač je kognitivnih, motoričkih, afektivnih i kreativnih sposobnosti djece. Time glazba izravno utječe na inteligenciju djeteta, sposobnost čitanja, kreativne sposobnosti te socijalnu vještinu interakcije.

Vrlo je značajno da se svi susreti djece s glazbom odvijaju kroz igru jer je to optimalno okruženje u kojem ona uče. Glazba uspješno potiče razvoj govora, a dijete se često igra riječima na prirodan i melodičan način. Time se stvara osnova za njegov daljnji razvoj složenosti govora i komunikacije s ostalim članovima društva.

Isto tako, treba konkretizirati da glazbeni poticaji doprinose razvoju želje, potrebe i mogućnosti djece da slušaju, što je bitna pretpostavka razgovora ili komunikacije djeteta s ostalim ljudima. Upravo iz ovih razloga svaki odgojitelj u vrtiću trebao bi stvarati uvjete za postupno razvijanje glazbenih sposobnosti, kao što su slobodno glazbeno izražavanje, zamišljanje, bogaćenje emocionalnog svijeta te razvoj interesa za glazbu i slušanje.

3.4. UVJETI ZA GLAZBENI ODGOJ U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA I ULOGA ODGOJITELJA

Autorovo istraživanje uloge i učinaka glazbenog odgoja u predškolskim ustanovama generira konkretne zaključke. Primarno treba istaknuti kako je glazbeni odgoj dio općeg intelektualnog razvoja djece i dio cjelovitog obrazovnog sustava. Uslijed niza pozitivnih učinaka glazbenog odgoja isti je značajno uključiti u program predškolskih ustanovama na skupini djece ranije vrtićke dobi.

Glazba ne samo da povećava kreativnost i samopouzdanje djece, već ona pozitivno utječe i na proces te razvoj njihove socijalizacije. Učestalo korištenje glazbenih aktivnosti u programima predškolskih ustanova obogaćuje kulturu ovih organizacija, te podiže kvalitetu programa na višu razinu. Svakako treba naglasiti kako glazbene aktivnosti na primjeru tradicijske glazbe doprinose jačanju identiteta kod djece, a jednako tako osnažuju njihov osjećaj pripadnosti te razvijaju opću kulturu.

O tome da umjetnost i glazba trebaju imati vodeću ulogu u edukaciji i odgoju djece svjedoče suvremeni predškolski pravci, koji ukazuju na iznimnu popularnost i uspješnost posljednjih godina. To su (Majsec Vrbanić, 2008):

- Waldorfska pedagogija;
- Montessori pedagogija;
- Reggio pedagogija.

U Waldorfskoj pedagogiji odgajanje umjetnošću predstavlja vježbu za stvarnost. Time se njeguje filozofija glazbe, a orijentacija je postavljena prema ostvarenju i jačanju sklada između djetetovih osjećaja, volje i mišljenja. To se ostvaruje putem specifičnog tumačenja djelovanja ritma, melodije, intervala i harmonije. U okviru ove pedagogije osobit značaj imaju zbarsko pjevanje, orkestar te instrumenti poput lire, flaute i harfe (Majsec Vrbanić, 2008).

Montessori pedagogija smatra da dijete pomoću glazbenog odgoja harmonično razvija svoja osjetila. Ona posebnu pažnju usmjerava prema aktiviranju i odgoju svih osjetila, a osjetilo sluha i bavljenje glazbom imaju posebnu važnost. Ova pedagogija

ističe kako je razdoblje od treće do šeste godine djetetova života idealno razdoblje kada treba početi razvijati vještinu pjevanja.

Reggio pedagogija naglašava umjetničku aktivnost djece. Ona potencira činjenicu da umjetničkim izražavanjem djeca mogu lako razumjeti i iskusiti svijet na razne načine. U radu s djecom treba primjenjivati različite glazbene oblike, a također je važno razviti uvjete za poboljšanje glazbene kulture pri čemu se djeca upoznaju s poznatijim skladateljima i važnim klasičnim djelima.

Uvjeti i uloga odgojitelja vrlo su značajni za pružanje i razvoj kvalitetnog glazbenog odgoja u predškolskim ustanovama, pa tako i onog o tradicijskoj glazbi. Primarno je u tom smislu važno posvetiti pažnju sljedećim elementima (Majsec Vrbanić, 2008: 29):

- Treba brinuti o razdobljima posebne osjetljivosti za svako dijete pojedinačno – razdoblja u kojem ona najbolje reagiraju na glazbu su različita;
- Okolina i instrumenti trebaju odgovarati psihomotornom stadiju razvoja djece;
- Važno je orijentirati se prema samoobrazovanju;
- Rad treba organizirati tako da ima svrhu i pomogne djeci kod stvaranja socijalnih i moralnih normi ponašanja te razvijanja empatije.

Pri navedenom važno je kontinuirano njegovati i poticati učenje kroz igru, kao što je već i istaknuto. To je zapravo okruženje u kojem je svako usvajanje novih znanja i vještina za djecu jednostavnije i zanimljivije.

Suvremeni odgojitelji sve su svjesniji činjenice kako je djecu u određenom razdoblju, najčešće oko 4. godine uzrasta, važno postupno upoznavati s narodnom i tradicijskom glazbom domovine i drugih zemalja. Upoznavanjem djece s tradicijskom glazbom kod djece se javlja potreba za kultiviranjem tradicijske glazbe, a što je kasnije značajno za cijelu zajednicu i očuvanje identiteta.

Kod glazbenog odgoja na temelju tradicijske glazbe važno je istu uključiti u plan i program na način da ona djeci postane sve atraktivnija i zanimljivija. Tijekom proteklih desetak godina to postaje sve izraženija praksa upravo zbog činjenice da tradicijska glazba među mladima postaje sve manje zanimljiva te se ona priklanjaju modernoj glazbi. Na taj način dio identiteta postupno odumire.

Djeca predškolske dobi vole slušati vokalnu glazbu i pjevanje odraslih. Osim toga, ona su naklonjena pjevanju jednog glasa jer se na taj način poistovjećuju s odgojiteljem, a time posežu za vlastitim glazbenim odgovorima. Osobito su im zanimljive pjesme koje znaju da će kasnije sami pjevati. Također, zamijećen je interes djece kod slušanja njihova snimljenog pjevanja (Majsec Vrbanić, 2008).

Vokalno-instrumentalnu glazbu djeci ove dobi moguće je predstaviti iz dvije perspektive, posredovanjem audio-tehnike i direktnim susretom s glazbom. To je moguće na način da odgojitelj i svira i pjeva pjesmu ili da uz odgojitelja sudjeluju i djeca na način da sviraju pjesmu na udaraljka ili nekom drugom instrumentu.

Danas je sve popularnije voditi djecu u posjet kazalištu gdje se susreću sa zbornim pjevanjem, orkestrom, odnosno živom glazbom, općenito. U ovome procesu uloga odgojitelja je iznimna. Pri upoznavanju djece s elementima glazbe oni trebaju raditi na (Majsec Vrbanić, 2008):

- Razvijanju osjećaja za ritam;
- Razvijanju osjećaja za izražajnost u dinamici;
- Razvijanju osjećaja za izražajnost u tempu
- Razvijanju osjećaja za intonaciju;
- Poticanju djece da glazbene misli izraze i na druge načine (kroz ples, pokret, slikanje);
- Ponavljanju određenih glazbenih cjelina u svrhu pamćenja;
- Poticanju grupnog rada na glazbenim aktivnostima;
- Pojašnjavanju glazbenih znakova i pojmova.

Vrlo je važno da odgojitelji razvijaju kontinuirano dječju osjetljivost na glazbu, a time i onu tradicijsku. U tom segmentu oni moraju kontinuirano provjeravati i poticati dječju pozornost, spremnost na glazbeni odgoj i način na koji reagiraju.

U određenim situacijama odgojitelji bi trebali napustiti ulogu kontrolora i organizatora glazbenih aktivnosti te ih prepustiti djeci. Neki od primjera mogu biti odabir pjesme, instrumenta za sviranje, načina organiziranja zbornog pjevanja ili nešto slično.

Osim toga, odgojitelji su obvezni osigurati materijalno-prostorne preduvjete za glazbene aktivnosti, a time se misli na uređenje, smještaj i opremu glazbenog centra u dnevnom boravku. Sam prostor treba biti dobro osmišljen, funkcionalan i poticajan. Osim toga, on mora osiguravati mogućnost suradnje i rad u skupini. Centar treba biti opremljen primjerenim i različitim glazbenim instrumentima, a treba osigurati i uvjete za inkluziju djece s posebnim potrebama (Habuš Rončević, 2014).

4. AKTIVNOSTI U VRTIĆU

U ovome se poglavlju, zaključno obrađuju konkretni primjeri aktivnosti u predškolskim ustanovama, koje su vezane uz glazbeni odgoj i tradicijsku istarsku glazbu. Ovaj dio rada ima posebnu vrijednost jer integrira teorijske postavke s praksom.

4.1. ISTARSKA TRADICIJSKA GLAZBA U PREŠKOLSKIM USTANOVAMA – PRIMJERI IZ PRAKSE

Ovim se primjerom prezentira i predstavlja jedna od brojnih mogućnosti korištenja istarske tradicijske glazbe u predškolskom odgoju. Uvodni dio posvećen je poticanju motivacije djece, što je od presudnog značaja za njihov intelektualni razvoj i aktivno sudjelovanje u aktivnosti. Sva se djeca pozivaju da sjednu u polukrug u prostoriji (centar glume) koja je opremljena na adekvatan način. Nakon što se djeca smire, odgojitelj započinje s aktivnosti koja integrira glumu i istarsku tradicijsku glazbu (Slika 7.).

Slika 7. Uvodni dio aktivnosti

Izvor: Autorska foto arhiva, 2020.

Za provedbu ove aktivnosti koriste se dvije lutke koje su odjevene u istarsku narodnu nošnju. Odgojitelj započinje razgovor s djecom koristeći se lutkama. Postavljaju se pitanja kao što su:

- Poznajete li ove nošnje?;
- Tko nosi ovakve nošnje?;
- Kada se nose ove nošnje?;
- Jeste li vi ikada nosili nošnje ili ste vidjeli da ih nosi netko od vaše obitelji i prijatelja?.

Nakon ovog razgovora djeci se postavlja pitanje vole li glazbu i ples, kao i poznaju li neku istarsku glazbu. Osim toga, potiče ih se na razmišljanje znaju li što je to tradicijska istarska glazba. Nakon razgovora slijedi glavni dio aktivnosti.

U glavnom dijelu ove aktivnosti djeci se najavljuje namjera da ih se poduči novoj pjesmici. U ovome dijelu slijedi pjevanje, sviranje i slušanje glazbe. Za početak odgojitelj djeci čita pjesmu „Dječja poskočica“, koja se kasnije i pjeva. Nakon toga slijedi ponavljanje pjesme uz ritam, odnosno pljeskanje dlanovima. Naposljetku se i djeca potiču da plješću zajedno s odgojiteljem te pjevaju stih po stih (Slika 8.).

Primjer 1. Pjesma „Dječja poskočica“

Dječja poskočica

Istra

Veselo

O - pa, o - pa, op - sa - sa, još mi ni - si do pa - sa.

Kad mi bu-deš do pa - sa, sto rit će - mo jop - sa - sa. Ta - na, ta - na,

ta - na - na, ta - na ni - na ne - na, traj - na - na naj.

Slika 8. Glavni dio aktivnosti

Izvor: Autorska foto arhiva, 2020.

U ovome dijelu aktivnosti vrlo je važno nekoliko puta ponoviti dijelove pjesme, kao i čitavu pjesmu kako bi je djeca upamtila i usvojila. Nakon što djeca nauče riječi pjesme odgojitelj ponovo uzima lutke te pjeva zajedno s njima.

Završni dio ove aktivnosti je pokret uz glazbu. U završnom dijelu odgojitelj s djecom vježba ples, točnije istarski balun. To izvodi uz pomoć šetanja, prebiranja i valcanja, s obzirom da su to koraci koje je najjednostavnije naučiti (Slika 9.).

Slika 9. Zaključni dio aktivnosti

Izvor: Autorska foto arhiva, 2020.

Nakon baluna, slijedi ponovno razgovor s djecom u kojem oni iznose mišljenja, stavove i emocije o ovoj aktivnosti, odnosno učenju o tradicijskoj istarskoj glazbi. Iz ove aktivnosti proizašli su i konkretni komentari djece te zaključci autora rada. Nakon provedbe aktivnosti djeca su bila veoma zainteresirana za pjevanje i ples. Aktivno su sudjelovala u razgovoru s odgojiteljem, autorom, te odgovarala na pitanja.

Neki od odgovora na prezentirana pitanja bili su:

- „Vidjela sam ovu nošnju na televizoru, kad pjevaju“;
- „Moja sestra ima takvu nošnju kada ide plesati“;
- „Moja nona nosi takvu nošnju“;
- „Moj brat ima doma takvu nošnju“;
- „U Lovreču kad su ljudi pjevali i plesali su imali takve nošnje“.

U dijelu kada su korištene lutke prilikom pjevanja, djeca su bila sve zainteresiranija. Kod plesanja su bili podijeljeni u parove te su svi zajedno izvodili plesne pokrete. Djeci se ova aktivnost veoma svidjela te su svi bili veseli prilikom provedbe site Pjesma „Dječja poskočica“ im se također dopala te je u toj aktivnosti spojena pjesma i ples. Djeca su s odgojiteljem pjevala pjesmicu i u isto vrijeme plesala.

4.2. PROJEKT LOVREČKA LIMENA GLAZBA

Ovaj projekt proveden je 2016. godine u predškolskoj ustanovi „Radost“, u Lovreču. Bio je namijenjen djeci predškolskog programa, odnosno djeci starijoj od 3 godine.

Cilj projekta bio je spojiti tradiciju dugu 132 godine postojanja i aktivnog djelovanja limene glazbe u ovome mjestu s dječjom spontanošću, radoznalošću i istraživačkim duhom. Dodatni poticaj tome bila je činjenica da je većini vrtićke djece ove ustanove netko iz uže ili šire obitelji povezan s djelovanjem limene glazbe na ovome području (Predškolska ustanova Radost, 2020).

Aktivnosti u grupi krenule su spontano i jednostavno. Primarno se djeci puštala glazba s instrumentalima koje je izvodila upravo spomenuta limena glazba. U kratkom vremenu, pridobivena je pažnja djece, a njihov interes bio je sve veći. Tome su posvjedočila razna pitanja djece upućena odgojiteljima, a ubrzo nakon toga sva su djeca znala koji instrumenti pripadaju puhačkom orkestru i limenoj glazbi.

Posebno je važno bilo uključivanje i roditelja u ovu aktivnost. Roditelji su s djecom prikupili sličice i fotografije te ostale materijale vezane uz instrumentalnu glazbu.

Za potrebe aktivnosti formiran je zaseban centar koji je prikladno i opremljen. Raspolagao je raznim instrumentima i objektima za izvedbu aktivnosti (Slika 10.).

Slika 10. Centar limene glazbe predškolske ustanove „Radost“

Izvor: Predškolska ustanova Radost (2020.) Za nas. URL: http://www.zan-nas.hr/images/uploads/files/Projekt_lovrecka_limena_glazba_LOW.pdf (31.03.2020.). Str. 7.

Ovim je projektom obogaćen program ustanove. Tome svjedoče razne aktivnosti koje su iz njega proizašle. Neke od njih su (Predškolska ustanova Radost, 2020):

- Slušanje glazbe (instrumentala);
- Jutarnja tjelovježba uz glazbu;
- Osmišljavanje plesne koreografije na odabranu glazbu;
- Priprema božićnog nastupa uz šuškalice;
- Upoznavanje instrumenata puhačkog orkestra;
- Izrezivanje i lijepljenje slika instrumenata te ispisivanje njihovih naziva.
- Izrada instrumenata (šuškalice, triagl, udaraljke, saksofon, mali i veliki klarinet, mali i veliki bubnjevi, činele, kastanjete i slično);
- Svakodnevne imitativne igre dirigenta i orkestra (svirača), igre organiziranja koncerata i nastupa;
- Izrada partiture za dirigenta;
- Posjet prostorijama KUD-a "Matka Laginje" uz edukativno druženje s dirigentom i članovima gdje su djeca imala priliku поближе upoznati sve

instrumente, poslušati kako zvuče, razmisliti na što ih zvuk podsjeća, na nekima su pokušali svirati te su sve uspjeli razgledati i istražiti;

- Likovne aktivnosti crtanja instrumenata olovkom, tušem i crnim flomasterom (grafike);
- Kaširanje i oslikavanje instrumenta;
- Zajednički kolaž vrtićkog orkestra – svako je dijete nacrtalo sebe i svoj najdraži instrument;
- Izrada zvučnog memorija (šuškalice punjene različitim materijalima);
- Printanje bojanke Djeca i instrumenti;
- Stvaranje instrumenta iz vrtićkog konstruktivnog materijala;
- Priču o nastanku glazbe u Lovreču željelo se približiti djeci te su zajedno s djecom stvarane priče o šest prijatelja (Gorgonio, Blaž, Frančeško, Petar, Anton i Lovro) koji jako žele naučiti svirati te pješke odlaze svake nedjelje u Višnjan kod maestra Močiboba na tečaj glazbe (priča se temelji na stvarnim likovima i događajima);
- Početak izrade slikovnice “Kako je glazba došla u Sv. Lovreč”.

Neke od fotografija s ove radionice slijede u nastavku (Slika 11.).

Slika 11. Projekt Lovrečka limena glazba

Izvor: Predškolska ustanova Radost (2020.) Za nas. URL: http://www.za-nas.hr/images/uploads/files/Projekt_lovrecka_limena_glazba_LOW.pdf (31.03.2020.).

Ovaj projekt ogledni je primjer na koji način aktivnosti glazbenog odgoja i edukacije o tradicijskoj istarskoj glazbi, i glazbi uopće, obogaćuju program predškolskih ustanova. Potvrđuje se da je to kvalitetan način na koji je moguće kod djece pobuditi znatiželju, aktivno sudjelovanje, komunikaciju i socijalizaciju, a jednako tako doprinijeti i njihovu emocionalnom te intelektualnom razvoju kao i razvoju opće kulture.

5. ZAKLJUČAK

Glazba je sastavni dio ljudi diljem svijeta. Ona djeluje na ljudske emocije i intelektualni razvoj još od najranije dobi. Jedan od njezinih segmenata je i tradicijska glazba nekog naroda i područja, koja time oblikuje identitet, a javlja se i kao instrument njegova očuvanja, jačanja i vanjskog prezentiranja.

Istra obiluje elementima tradicijske glazbe. Pri tome se podjednako misli na napjeve i instrumente. Osim toga, u segmentu glazbenog identiteta Istre ili povezano s njime, moguće je govoriti i o tradicijskim plesovima te nošnji. Time tradicijska glazba Istre predstavlja specifični element istarskog identiteta, te je kao takvu treba i shvatiti u praksi.

U predškolskim ustanovama od iznimnog je značaja uključivanje glazbenog odgoja u redovni program već za djecu najranije dobi. Pri tome se misli i na jasličku skupinu, no smatra se kako ove aktivnosti generiraju ozbiljnije učinke na primjeru djece starije od tri godine. Brojni znanstvenici i njihova djela svjedoče o tome da su djeca ovog uzrasta emocionalno i intelektualno zrelija za istraživanjem glazbe, ali i njezinim usvajanjem.

Danas se u predškolskim ustanovama provode sve češće aktivnosti vezane uz glazbu, a time i onu tradicijsku. Pri tome je primarno važno osigurati adekvatno opremljeni prostor i uvjete za igru, s obzirom da učenje djeca najbolje savladavaju igrajući se, a tako i na ovome primjeru.

Istraživanjem se potvrđuje kako glazbeni odgoj predškolske djece, posebice onaj koji se odnosi na tradicijsku glazbu, kod njih budi interes i znatiželju, jača kreativnosti i socijalizaciju, unaprjeđuje emotivni i intelektualni razvoj te doprinosi glazbenoj, umjetničkoj i općoj kulturi djece.

Kao argument za potvrdu navedenoga izdvojena su dva primjera ovih aktivnosti, koja su u sklopu predškolske ustanove provedena kao zasebni projekti. Oba primjera generirala su pozitivne učinke na djecu, ali i odgojitelje te sam program ustanove. U

tom smislu može se istaknuti kako su podigli kvalitetu samog odgoja na višu razinu, usmjeravajući se pri tome na sve one pozitivne učinke o kojima je bilo riječi u okviru ovog istraživanja.

6. LITERATURA

Knjige:

- Duran, M. (2003.) Dijete i igra. Osijek: Naklada slap
- Grakalić, M., Gortan- Carlin, I., Bader, A. (2019) Matko Brajša Rašan. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
- Majsec Vrbanić, V. (2008.) Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo: poticanje glazbom. Zagreb: Udruga za promicanje različitosti, umjetničkog izražavanja, kreativnosti i edukacije djece i mladeži "Ruke"
- Prašelj, D. (2004.) Autohtoni glazbeni izraz sjevernog Jadrana –Istre, Hrvatskog primorja i otoka. Istarski etnomuzikološki susreti. Zaštita tradicijskog glazbovanja. Roč: KUD „Istarski željezničar“
- Vitez Z., Muraj A. (2001.) Hrvatska tradicijska kultura na razmeđu svjetova i epoha. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku

Članci:

- Bertoša, M. (1978.) Neki povijesni i statistički podaci o demografskim kretanjima u Istri u XVI. i XVII. stoljeću. Journal of the Institute of Croatian History. Vol. 11. No. 1. Str. 103.-129.
- Habuš Rončević, S. (2014.) Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi. Magistra Jadertina. 9 (1). Str. 179.-187.
- Miočić, M. (2012.) Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija odgojitelja. Magistra Iadertina. 7/1. Str. 73.-87.
- Močinić, S., Crnčić Brajković, M. (2018.) Tradicijska glazba Istre u nastavi glazbene kulture nižih razreda osnovne škole. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Str. 141.-154.
- Velički, V. (2009.) Poticanje govora u kontekstu zadovoljenja dječjih potreba u suvremenom dječjem vrtiću. Metodika. 18/10

Internet izvori:

- Folklorno društvo Pazin (2020.) Istarski tradicijski plesovi. Dostupno na: <https://fd-pazin.hr/istarski-plesovi/> (04.05.2020.)
- Istrapedija (2020.) Istarska ljestvica. <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/1221/istarska-ljestvica> (28.03.2020.)
- ITI Museum (2020.) Istarski tradicionalni instrumenti. Dostupno na: <http://www.iti-museum.com/en/instruments/detail/89/ostali-instrumenti/> (04.05.2020.)
- ITI museum (2020.) O tradicijskim instrumentima u Istri i metodologiji stručne obrade instrumenata. <http://www.iti-museum.com/hr/zbirke/etnografski-muzej-istre/o-tradicijskim-instrumentima-u-istri-i-metodologiji-strucne-obra/> (28.03.2020.)
- Predškolska ustanova Radost (2020.) Za nas. URL: http://www.za-nas.hr/images/uploads/files/Projekt_lovrecka_limena_glazba_LOW.pdf

POPIS SLIKA

Slika 1. Roženice.....	6
Slika 2. Istarski mih.....	7
Slika 3. Dvojnice.....	8
Slika 4. Sopelice.....	8
Slika 5. Šurle.....	9
Slika 6. Tamburica.....	10
Slika 7. Uvodni dio aktivnosti.....	20
Slika 8. Glavni dio aktivnosti.....	22
Slika 9. Zaključni dio aktivnosti.....	23
Slika 10. Centar limene glazbe predškolske ustanove „Radost“.....	25
Slika 11. Projekt Lovrečka limena glazba.....	27

SAŽETAK

Tradicijska glazba dio je nekog identiteta i značajno obilježje naroda nekog prostora. Ona svjedoči o povijesti, obilježjima naroda, vrijednostima i uvjerenjima, ali i ostalim segmentima nekog prostora te društva koje na njemu živi. Jedan od takvih primjera je tradicijska istarska glazba.

Tradicijska glazba Istre obilježena je specifičnim napjevima, instrumentima i ostalim elementima glazbenog identiteta. Danas postoje razni argumenti o značaju integriranja glazbenog odgoja u predškolske ustanove, a pozitivni učinci ovih aktivnosti evidentni su i u Istri. Projekti koji se provode na primjeru predškolskih ustanova diljem Istre ukazuju na brojne pozitivne učinke.

Među glavnim prednostima glazbenog odgoja u predškolskim ustanovama izdvajaju se emocionalni i intelektualni razvoj. Smatra se da glazba potiče motivaciju djece, njihovu kreativnost, socijalizaciju i samopouzdanje. Ona je bitan činitelj njihova budućeg općeg razvoja.

Autor istraživanja opisao je glazbene aktivnosti provedene u vrtiću u Lovreču te je predstavio projekt Lovrečke limene glazbe. Istražene su reakcije djece na glazbu i glazbene aktivnosti te su potvrđeni pozitivni učinci glazbe u predškolskom odgoju. Može se zaključiti kako glazba u predškolskim ustanovama pozitivno djeluje na intelektualni, emocionalni i socijalni razvoj djece.

Ključne riječi: predškolske ustanove, tradicijska glazba, Istra.

SUMMARY

Traditional music is essential part of an identity and a significant characteristic of the people of some place. It bears witness to the history, characteristics of people, values and beliefs, but also to other segments of the space and society that lives on it. One such example is traditional Istrian music.

Istria's traditional music is characterized by specific tunes, instruments and other elements of musical identity. Today, there are various arguments about the importance of integrating music education in pre-school institutions. The positive effects of these activities are evident in Istria. Projects implemented through the example of pre-school institutions across Istria indicate a number of positive effects.

Among the main benefits of music education in preschools are emotional and intellectual development. Music is thought to stimulate children's motivation, creativity, socialization and confidence. It is an essential factor in their future general development.

The author of this research describes the music activities performed at the kindergarten in Lovreč and presents the project Brass music in Lovreč. Children's reactions to the music and the music activities were investigated and the positive effects have been confirmed. It can be concluded that music in preschools has a positive effect on the intellectual, emotional and social development of children.

Keywords: preschool institutions, traditional music, Istria.